

5) กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ผู้สอนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาส่งเสริมในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนชาวไทยภูเขาเกิดแนวคิด อย่างบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขา และมีกระบวนการในการที่จะนำไป ประยุกต์ใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อการพึ่งพาตนเองทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และ ระดับประเทศชาติ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

6) แหล่งความรู้ภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่นชาวไทยภูเขา นักเรียนชาวไทยภูเขา ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตนเองจากใบความรู้ สืบค้นข้อมูลจากเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และกลับไปสืบค้นข้อมูลจากผู้รู้ภูมิปัญญาในเรื่องต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น ของตนเอง แล้วกลับมานำเสนอแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียน ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักเรียนชาวไทยภูเขาแต่ละชนเผ่า รวมทั้งครูผู้สอนใน โรงเรียน ก็ได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาพร้อมกับนักเรียนด้วย ความเชื่อมโยง ระหว่างโรงเรียนและชุมชนชาวไทยภูเขาในลักษณะเช่นนี้ เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียน ชาวไทยภูเขา ให้มีศักยภาพในการค้นพบองค์ความรู้ภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ให้เพิ่มพูนขึ้นได้อีกหลายเรื่อง

4.3.2 การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชาวไทยภูเขาจาก แฟ้มชีวิตและแบบสอบถามหลังการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชาวไทยภูเขา หลังการ เรียนรู้จากทางหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชาวไทยภูเขานั้น ผู้วิจัยได้ประเมินพัฒนาการดังกล่าวจากแฟ้มชีวิต และแบบสอบถามหลังการเรียนรู้จากนักเรียนชาวไทยภูเขาจำนวน 85 คน โดยทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชาวไทยภูเขา 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
- 2) ด้านความรู้ (K)
- 3) กระบวนการ (P)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชาวไทยภูเขา จากการบันทึกแฟ้มชีวิต และจากแบบสอบถามหลังการเรียนรู้ พบว่า

1) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง ดังจะเห็นได้จากนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงความคิดเห็นว่า

“...ความภาคภูมิใจในชนเผ่าตนเอง เพราะเมื่อก่อนคิดว่ามีแต่คนดูถูก ซึ่งทำให้รู้สึกตัวเองต่ำต้อย แต่พอได้เรียนหน่วยการเรียนรู้แล้ว ทำให้ภาคภูมิใจมากกว่า ที่มีคนมาสนใจเรื่องของพวกเขา...”

“...เกิดความรู้สึกดีๆ หลายอย่าง ที่ได้เกิดมาเป็นชาวไทยภูเขา เพราะที่ผ่านมามีโอกาสได้ไปศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาต่างๆ ของเผ่าตนเอง การเรียนก็เป็นการเรียนแบบสมัยใหม่ไปทุกเรื่อง พอได้เรียนหน่วยการเรียนรู้แล้ว ทำให้ได้สัมผัสกับเผ่าของตนเองอย่างแท้จริง รู้สึกภูมิใจที่ได้เรียนรู้แบบนี้ ได้รู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนเรามากขึ้นจากการที่เราไม่ค่อยรู้เรื่องชนเผ่าต่างๆ เลย ทำให้เรามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับชนเผ่ามากขึ้น จึงรู้สึกรักชนเผ่าของตนเองมากขึ้น...”

“...เกิดมาเป็นคนไทย ถึงแม้จะเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ภูมิใจที่มีอะไรหลายอย่างแตกต่างไปจากคนอื่น สิ่งที่เราไม่มี คนอื่นไม่มี สิ่งที่เราพูดได้ คนอื่นพูดไม่ได้ เช่น ภาษาและเอกลักษณ์ของเราคือ ชุดประจำเผ่า และความอดทน อดทนอดกลั้นของชนเผ่าของตัวเองไว้ เพราะปัจจุบันคนในชนเผ่าชอบทำอะไรที่ทำให้เสียชื่อของชนเผ่า กลัวเด็กรุ่นต่อไปจะไม่ช่วยกันอนุรักษ์เผ่าของตนเอง เพราะปัจจุบันวัฒนธรรมของชนเผ่าค่อยๆ เปลี่ยนไป คนรุ่นหลังจะไม่ค่อยเอาใจใส่ สนใจ และบางคนก็ไม่รู้จักความเป็นมาของชนเผ่าตนเองด้วยซ้ำไป ถ้าเราไม่รักษาเผ่าพันธุ์ของตนเองแล้ว คงจะไม่มีใครช่วยดูแล ช่วยอนุรักษ์ให้ตนเอง...”

“...รู้สึกดีใจมากที่รู้จักประวัติความเป็นมาของแต่ละชนเผ่า และได้รับรู้วัฒนธรรมของเผ่าอื่น การแต่งกายแต่ละเผ่า ซึ่งแต่ละเผ่าต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะอยู่เผ่าอื่นๆ และอยากกลับไปช่วยเหลือพี่น้องที่อยู่บนคอก หรืออยู่สถานที่ต่างๆ...”

“...ในเมื่อบรรพบุรุษสืบทอดภูมิปัญญามาช้านานแล้ว ถ้าเราไม่รู้อะไรเกี่ยวกับภูมิปัญญาของเราเอง มันก็จะละลายใจอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเผ่าไหนก็มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ฉะนั้นจงภูมิใจในเผ่าของตนเอง...”

จากความคิดเห็นของนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชนเผ่าของตนเอง จากหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขาแล้ว ทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาของชนเผ่าอย่างลึกซึ้ง ได้เรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรม

ที่ติงามของชนเผ่า ได้ทราบถึงอัตลักษณ์ของชนเผ่าตนเองในด้านภาษาและการแต่งกาย ที่สวยงาม รวมถึงได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับชนเผ่าอื่นๆ ทำให้เกิดความรักความสามัคคี ระหว่างชนเผ่า เป็นการสะท้อนความรู้สึที่นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ตนเอง ภูมิใจที่ได้เป็นชาวไทยภูเขาในประเทศไทย กระบวนการเรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้ จึงเป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียนชาวไทยภูเขา ให้เป็นผู้ที่มีความคิดในแง่บวก ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาสามารถดำเนินชีวิตได้ อย่างมีความสุข พร้อมทั้งจะรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ด้านความรู้ (K) นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีความรู้และความตระหนักในคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทยภูเขา ดังจะเห็นได้จากนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงความคิดเห็นว่า

“...รู้สึกดีใจที่ได้นำอุปกรณ์ของชนเผ่า มาประยุกต์ใช้กับวิชาคณิตศาสตร์ เพราะทำให้รู้จักวิธีการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และสามารถรู้ถึงการคำนวณในการทำ อุปกรณ์...”

“...เมื่อก่อนไม่เคยรู้ว่าชนเผ่าของตนเองมีปฏิทินของชนเผ่า มีการนับวันเดือน ปีตามแบบของชนเผ่า เมื่อได้เรียนหน่วยการเรียนรู้ดวงจันทร์กับวิถีชนเผ่าทำให้ประทับใจใน วิชานี้มาก รู้สึกซาบซึ้งในบรรพบุรุษชนเผ่าของตนเอง และยังมีเรื่องราวอีกมากมายที่ลึกซึ้งที่ยัง ไม่มีใครรู้มาก่อนเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาต่อไป...”

“...ภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงที่มีประเพณีรักษาป่า ทำให้ ลูกหลานมีน้ำ มีป่าไม้จนถึงทุกวันนี้...”

“...ประทับใจที่ได้ทำโครงการวิทยาศาสตร์ ได้รู้จักพืชที่มีอยู่ในชุมชนที่ สามารถทำอาหารได้ ได้มีโอกาสไปสืบค้นในชุมชนเกี่ยวกับการถนอมอาหารของชนเผ่าทำให้รู้ วิธีการถนอมอาหารอีกหลายวิธี...”

“...ดีใจที่ได้มีโอกาสได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าตนเอง ได้รู้ในสิ่ง ที่อยากรู้ทำให้หายข้อสงสัยในสิ่งที่ขัดข้องใจ...”

“...รู้สึกดีใจ และชื่นชอบเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้นี้ และอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ชนเผ่า...”

“...ภูมิใจที่บรรพบุรุษได้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น ของใช้ ของเล่น และ การละเล่นของชนเผ่าตัวเอง โดยที่ไม่ต้องใช้ของสังเคราะห์ มีความคิดที่มีเหตุผล ทำผลงานออกมาแล้วสามารถใช้ได้จริง...”

“...จิตใจที่ได้มีโอกาสแสดงละครชนเผ่าในงานพืชสวนโลก เพราะเป็นการเผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรมให้กับคนอื่นได้ชม...”

“...จิตใจที่ได้เรียนรู้การทำเกษตรแบบชนเผ่า เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้รู้จักกับภูมิปัญญาของตัวเองมากขึ้น...”

“...รู้สึกดีใจ เพราะทำให้เรามีความรู้เกี่ยวกับวิธีการค้าขายของชนเผ่าสมัยก่อน ว่าค้าขายอย่างไร แล้วใช้อะไรแลกเปลี่ยนสินค้า ได้เรียนรู้ว่าชนเผ่าตนเองก็มีความรู้ความสามารถ แม้บางคนอาจจะไม่ได้รับการศึกษา แต่ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน...”

“...ประทับใจที่มีเสื้อผ้าที่สวยงาม ไม่เหมือนใคร ต้องใช้ฝีมือในการเย็บหรือการปักอย่างละเอียด อยากใส่ชุดประจำเผ่าไปโชว์ต่างประเทศ เพื่อให้คนทั้งโลกได้รู้ว่ายังมีชนเผ่าที่อนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีที่ดี อยู่ในประเทศไทยนี้อีกมากมาย...”

“...ประทับใจที่ได้มีโอกาสเรียนรู้ประวัติของชนเผ่าตนเองเป็นภาษาอังกฤษ คิดว่าหากมีนักท่องเที่ยวเข้าไปในหมู่บ้าน จะได้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวได้...”

“...ภูมิปัญญาชนเผ่ามีความสำคัญต่อตัวเอง ต่อครอบครัว หรือต่อผู้ที่สนใจ ไม่อยากให้ภูมิปัญญาอันดีงามสูญหายไป เพราะคนรุ่นหลังของชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ นั้น เริ่มลงมาเรียนหนังสือในเมืองกันเรื่อยๆ ภูมิปัญญาต่างๆ ที่เคยมีก็เริ่มเลือนหายไปทุกวัน...”

“...การได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชนเผ่าของตนเองทำให้รู้จักกลับมาพัฒนาภูมิปัญญาของตนเอง และเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาทำลายให้เสียชื่อเสียงของชนเผ่า อยากสืบทอดความรู้และอนุรักษ์ต่อไป และภูมิปัญญาชนเผ่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย ที่ทำให้มีชื่อเสียงและเป็นสิ่งที่ดีงามของประเทศ...”

จากความคิดเห็นของนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชนเผ่าของตนเอง จากหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขาแล้ว ทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมา ประเพณี และวัฒนธรรมของชนเผ่าตนเอง ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการสร้างเครื่องมือ หรือประดิษฐ์สิ่งของขึ้นใช้เอง ภูมิปัญญาในการสร้างปฏิทินของชนเผ่า ที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการในการดำรงเผ่าพันธุ์มาเป็นเวลายาวนาน ภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพทรัพยากรของชุมชน ที่มีความเชื่อมโยงกับประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่า ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งภูมิปัญญาชนเผ่าดังกล่าวมีความสำคัญต่อตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

ของตนเอง ไม่อยากให้ภูมิปัญญาอันดีงามสูญหายไป ดังนั้นการเรียนรู้อันดีของชนเผ่า จึงเป็นการพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาที่ดีงามและมีคุณค่าของชนเผ่าให้คงอยู่สืบไป

การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชาวไทยภูเขาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนชาวไทยภูเขามีความรู้และความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้ เป็นการเรียนรู้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาพร้อมกับองค์ความรู้สากลอย่างบูรณาการ ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาสามารถดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยภูเขาได้ รู้จักการดำรงชีวิตแบบพอเพียง รู้จักความพอประมาณ รู้จักคิดอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

3) กระบวนการ (P) นักเรียนชาวไทยภูเขามีกระบวนการที่จะนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทยภูเขาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อการพึ่งพาตนเอง ดังจะเห็นได้จากนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงความคิดเห็นว่า

“...ภูมิปัญญาชนเผ่าที่เรียนจากหน่วยการเรียนรู้นี้ นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายเรื่องเลยคะ เพราะว่าภูมิปัญญาที่เราศึกษานั้นมีหลักการและสอดคล้องกับวิชาที่เรียนมาก ดังนั้น เราจึงนำเอาวิชาเรียนมาประยุกต์เข้ากับภูมิปัญญาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สิ่งต่างๆ ก็จะได้และมีคุณภาพมากขึ้น...”

“...เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้แล้ว ทำให้ได้นำความรู้ที่ได้ ไปปรับปรุงสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาชนเผ่าในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม และได้มาตรฐานมากขึ้นกว่าเดิม เช่น การใช้วัสดุต่างๆ ในหมู่บ้าน เพื่อสร้างเป็นงานศิลปะ ออกแบบให้เข้ากับยุคสมัย สามารถนำไปเผยแพร่ในชุมชนได้ ทำให้เยาวชนในหมู่บ้านได้เรียนรู้เกี่ยวกับชนเผ่าและภูมิปัญญาของชนเผ่าตนเอง สามารถนำไปเป็นงานอดิเรกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน...”

“...เมื่อได้เรียนรู้เรื่องการปกครองของแต่ละชนเผ่าแล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เข้าใจในองค์กรของรัฐบาล และจะเป็นผู้นำชุมชนที่ดีในอนาคต...”

“...ภูมิปัญญาชนเผ่ามีประโยชน์ต่อตนเอง ในเรื่องการทำเครื่องมือต่อครอบครัวในเรื่องการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ต่อชุมชนในเรื่องการเป็นผู้นำ ซึ่งสามารถนำความรู้ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน...”

“...ภูมิปัญญาชนเผ่าช่วยประหยัดได้หลายอย่างและประหยัดทรัพยากร เพราะคนในท้องถิ่นสามารถทำเองได้ หัววัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นง่าย ช่วยให้เรารู้จักใช้สิ่งของที่มีอยู่ในชุมชนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวไปส่วนหนึ่ง และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ช่วยในการประกอบอาชีพสุจริต และช่วยในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น การปักผ้าของชาวไทยภูเขาทำให้ประกอบอาชีพได้ทำให้ห่างไกลยาเสพติด เป็นการใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ทำให้ไม่มีปัญหาคนตกงาน...”

“...ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีหลายอย่างที่น่าสนใจนำมาใช้ประโยชน์ เช่น สมุนไพร ก็เป็นภูมิปัญญาอีกอย่างหนึ่งในการช่วยรักษาอาการป่วย ทำให้ไม่ต้องใช้ยาราคาแพง การเกษตรของชนเผ่าทำให้ไม่ต้องไปซื้อคนอื่น ซึ่งเป็นประโยชน์แบบเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาเหล่านี้มีความสำคัญเสมอ หากทุกคนไม่คิดที่จะลืมมัน...”

“...วัฒนธรรมชนเผ่ามีความเป็นเอกลักษณ์ เราสามารถตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ชนเผ่า สามารถนำไปประยุกต์ให้เป็นเรื่องของอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ โดยทำให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมของประเทศทำให้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับโลก และทำให้ขายสินค้าได้ด้วย ซึ่งจะเป็นรายได้เข้าประเทศมากขึ้น...”

“...เราจะใช้หลักคณิตศาสตร์ในการวัด คำนวณ หามุมต่างๆ ที่ทำให้สิ่งนั้นทำงานได้ดีหรือใช้งานได้ดีที่สุด จะเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันและยังช่วยในด้านเศรษฐกิจพอเพียงได้...”

“...โลกยุคใหม่อะไรๆ ที่เก่าๆ คนก็จะลืมไปหมด ภูมิปัญญาดีๆ ของชนเผ่าก็จะสูญหายไปด้วย ดังนั้นสมัยนี้การใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เหมือนเรานำภูมิปัญญาต่างๆ เหล่านี้มาใช้ คิดว่าจะได้ประโยชน์มากเลย...”

“...สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แล้วเราให้คนที่สนใจจะศึกษารวมกลุ่มกันจะได้เผยแพร่ให้พวกเขาได้รู้ประวัติความเป็นมาว่ามีความสำคัญแค่ไหน ทำให้เรานำไปใช้กับการพัฒนาชุมชนของเรา เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ทำมาหากินต่างๆ ให้คนในชุมชนและสังคมให้เขาได้รู้จักเรามากขึ้น และยอมรับความเป็นคนไทยของเรา...”

“...นำภูมิปัญญาชนเผ่าไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและถ้ามีโอกาสได้ใส่ชุดประจำเผ่าก็จะใส่ และจะเอาความรู้ต่างๆ นี้ไปเผยแพร่ในชุมชนให้ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาเหล่านี้...”

จากความคิดเห็นของนักเรียนชาวไทยภูเขาได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชนเผ่าของตนเอง จากหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขาแล้ว ทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาได้เรียนรู้ถึงหลักหรือแนวคิดของภูมิปัญญาชนเผ่าว่ามีสอดคล้องกับวิชาต่างๆ ที่เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเมื่อนำองค์ความรู้ทั้งสองส่วนมาบูรณาการกันแล้ว ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาทิเช่น การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การพัฒนาภูมิปัญญาชนเผ่าด้านต่างๆ ให้ได้มาตรฐานและดีขึ้นกว่าเดิม ภูมิปัญญาในด้านการปกครองของชนเผ่าที่มีลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ช่วยให้ชุมชนประหยัด เพิ่มรายได้ พอกินพอใช้ ลดการพึ่งพาจากภายนอกชุมชน หันมาพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น และก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน

การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชาวไทยภูเขาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นได้ว่า นักเรียนชาวไทยภูเขามีกระบวนการที่จะนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อการพึ่งพาตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้ จึงเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนชาวไทยภูเขามีขีดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของตนเอง และมีศักยภาพในการเรียนรู้ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมของชุมชนตนเอง ตลอดจนของประเทศได้ สามารถทำความเข้าใจผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในยุค โลกาภิวัตน์ได้ และมีแนวคิดในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินชีวิต และการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ปราบปรามการฉ้อโกงจึงเป็นผลมาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ และส่งเสริมในกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา ส่งผลให้นักเรียนชาวไทยภูเขามีกระบวนการที่จะนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทยภูเขาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อการพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้น นักเรียนชาวไทยภูเขาได้ทำการบันทึกความคิดเห็นต่างๆ ในแฟ้มชีวิต ที่เป็นการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนชาวไทยภูเขา ดังนี้

1) เป้าหมายของการเข้ามศึกษาในโรงเรียน นักเรียนชาวไทยภูเขามีเป้าหมายของการเข้ามศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ที่ดีพอที่จะได้กลับไปพัฒนาบ้านเกิดหรือหมู่บ้านของตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต โดยไม่เป็นภาระให้กับสังคม อีกทั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่เป็นโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาส และเป็นโรงเรียนที่ถือว่า

เป็นศูนย์รวมของเด็กชาวไทยภูเขาหลายเผ่า เช่น ม้ง เข่า กะเหรี่ยง ลีซอ มูเซอ เป็นต้น โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียนในโรงเรียนทุกคน และนักเรียนได้เห็นว่าโรงเรียนนี้เป็นจุดที่สร้างอนาคตให้กับนักเรียนรุ่นพี่ๆ ให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมาเป็นจำนวนมาก

2) ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาในโรงเรียน นักเรียนชาวไทยภูเขาคิดว่าประโยชน์ที่พวกเขาได้รับจากการเข้ามาศึกษาในโรงเรียน คือ ทำให้เขาได้รับโอกาสทางการศึกษา ได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี ได้รับความอบอุ่นทั้งกายและใจ ทำให้รู้จักหน้าที่ของตนเองให้มากขึ้น มีความอดทน ซื่อสัตย์ เสียสละ และมีความสามัคคี ได้รับประสบการณ์ต่างๆ สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ง่าย ได้อนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่า และได้ฝึกอาชีพเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3) เป้าหมายในชีวิตของนักเรียน เป้าหมายในชีวิตของนักเรียนชาวไทยภูเขานั้นส่วนใหญ่มีเป้าหมายในชีวิตเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพที่ดี สุจริต มีอนาคตที่ดีไม่พึ่งพาอาศัยคิดอยากทำงานให้กับชุมชนของตนเองและรัฐบาล และเป็นที่ยอมรับของสังคม อาชีพที่นักเรียนชาวไทยภูเขาให้ความสนใจ ได้แก่ ทหาร ตำรวจ พยาบาลในชุมชนตนเอง ครูตชด. ครูคอยที่บ้านเกิดตนเองเพื่อที่จะได้ไปพัฒนาการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เพื่อจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจน ไร่ที่พึ่งให้มีอนาคตที่ดีขึ้น อาชีพพนักงานธุรกิจ โปรแกรมเมอร์ มัคคุเทศก์ นักฟุตบอล และเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. นายอำเภอ เพื่อจะได้มาพัฒนาสังคมและช่วยบรรเทาความทุกข์ให้ชาวบ้านได้ดีขึ้น

4.3.3 การประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา

หลังจากที่คณะครูผู้สอนได้นำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา ไปใช้ทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้ว ผู้วิจัยและคณะครูผู้ร่วมวิจัยได้จัดเวทีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา และได้ส่งเล่มเอกสารหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา ให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1) การวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา โดยผู้ปกครองนักเรียนชาวไทยภูเขา การวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขาในครั้งนี้ ได้จัดทำขึ้นในลักษณะเวทีการเรียนรู้ ณ ที่ประชุมประจำหมู่บ้าน ต.แม่วิน

อ. แม่วาง จ. เชียงใหม่ โดยมีผู้ปกครองของนักเรียนชาวไทยภูเขาเข้าร่วมการวิพากษ์ จำนวน 21 คน สรุปผลการวิพากษ์ได้ ดังนี้

สืบเนื่องจากที่ทางโรงเรียนได้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่า ทางโรงเรียนจะจัดให้มีการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาในลักษณะการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนเรียนในโรงเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี และผู้ปกครองและนักเรียนได้นำเสนอหัวข้อภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาที่สนใจและอยากให้นำไปสอนในโรงเรียน โดยขอให้องค์ความรู้ภูมิปัญญาที่จะนำไปสอนนั้นมีความถูกต้อง รวมทั้งทางโรงเรียนได้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการที่นักเรียนจะกลับไปสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาจากชุมชนของตนเอง ด้วยวิธีการสอบถามจากผู้ปกครองและผู้รู้ของชุมชน ดังนั้นในระหว่างที่ผ่านมาผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกับลูกหลานชาวไทยภูเขาในการเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาจากชุมชน โดยผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขาในครั้งนี้ว่า ดีใจที่ครูได้เห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ ลูกหลานได้กลับมาสอบถามเรื่องต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชน แต่อยากให้นักเรียนมีการสืบค้นเรื่องสมุนไพรของชนเผ่าให้มากขึ้น ซึ่งครูได้ตอบว่าครั้งนี้เป็นการทดลองในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อไปหัวข้อเรื่องภูมิปัญญาชนเผ่าต่างๆ จะถูกขยายผลเพื่อการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่นๆ อีกต่อไป ดังนั้นเรื่องสมุนไพรของชนเผ่านักเรียนจะต้องได้ทำการเรียนรู้และสืบค้นแน่นอน และคณะครูได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ทางคณะครูได้รับความอนุเคราะห์จาก สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขา (ศ.ว.ท.) ในการนำผู้รู้ภูมิปัญญาชนเผ่ามาให้ความรู้กับคณะครูผู้สอน ซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้ทางผู้ปกครองก็ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความถูกต้องของข้อมูลว่า ทางผู้ปกครองเองก็มีความเข้าใจว่าเรื่องภูมิปัญญาชนเผ่ามีความหลากหลาย ไม่มีการบันทึกไว้อย่างแน่นอนชัดเจน เพียงแต่เด็กได้เกิดประสบการณ์และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ก็เป็นที่น่าพอใจแล้ว

นอกจากนั้น ในเวทีการเรียนรู้ครั้งนี้ได้มีผู้ปกครองซักถามเพิ่มเติมว่า ณ ขณะนี้ในโรงเรียนทำการเรียนการสอนภูมิปัญญาชนเผ่าอย่างไร ถ้าเรียนภูมิปัญญาของเผ่าใดเผ่าหนึ่งแล้วจะรบกวนเผ่าอื่นหรือไม่ และจะเป็นการเสียเวลาหรือเบียดเบียนเวลาเรียนที่ต้องเรียนตามปกติของโรงเรียนหรือไม่ ทางคณะครูได้ชี้แจงประเด็นคำถามเหล่านี้ว่า การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา แล้วนำเอาภูมิปัญญาชนเผ่าไปแทรกสอนแบบบูรณาการร่วมกัน เช่น การเอาวิชาคณิตศาสตร์ไปอธิบายการทำงานของเครื่องปั่นฝ้ายของชนเผ่า

หรือการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแต่เนื้อหาเป็นประวัติความเป็นมาของชนเผ่า เป็นต้น จึงไม่เป็นการเบียดเบียนเวลาเรียน ผู้ปกครองจึงไม่ต้องกังวลในเรื่องนี้ และไม่เป็นการรบกวนเผ่าอื่นๆ เพราะทุกเผ่าได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของตนเองและของเผ่าอื่น เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สุดท้ายผู้ปกครองได้ชื่นชมการเรียนการสอนของคณะครูที่ทำให้นักเรียนชาวไทยภูเขาได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาของชนเผ่าตนเอง และได้นำเสนอประเด็นปัญหาในเรื่องที่นักเรียนหนีโรงเรียนเพื่อกลับบ้านในช่วงประเพณีปีใหม่ของชุมชนว่า ประเพณีปีใหม่เมือง ได้จัดขึ้นตามปฏิทินเมืองคือ ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 2 ผู้ปกครองอยากให้ลูกหลานได้กลับบ้านอยากให้โรงเรียนให้โอกาสเด็กได้กลับบ้านประมาณ 4-5 วัน เพื่อกลับมาดูว่า จาริด ประเพณีการมัดมือ ขอพร เส้นไหว้ปู่ ย่า ตา ยาย ได้ดูการละเล่นของเด็กๆ ในชุมชน ไม่อยากรบกวนเวลาเรียน แต่อยากให้ครูปรึกษากับทางโรงเรียนว่าเป็นไปได้หรือไม่ ทั้งนี้ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครองรับทราบปัญหา และจะนำเข้าหารือกับทางโรงเรียน เพราะปีล่าสุดนักเรียนเผ่าเมืองหนีโรงเรียนเพื่อกลับบ้านในช่วงประเพณีปีใหม่เมือง จำนวน 50 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่มาก

2) การประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา โดยผู้เชี่ยวชาญ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อยทั้งหมด 12 หน่วย ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การพิจารณาความเหมาะสมด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรายการต่างๆ และความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(1) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้